Prezimec - Pavlovščak, Malobožičnak
Velak - Svečen
Sušec - Gregurjevščak
Traven - Jurjevščak
Rožnac, Sviben - Filipovščak
Klasen - Ivajnščak
Srpen - Jakopovščak
Kolovožnak - Velikomešnak
Jesenščak, Rujen - Malomešnak
Listopad - Miholevščak
Veternak, Zimščak - Sesveščak
Gruden - Velikobožičnak

Zvezde

3 Denice
Pastirica
Lastori... (vlasići)
Kosci (Sv. Tri Krali)] Skup Orien
Vlaški Kosci
Marijin Križec... (dupin)
Večerna... (Kapela i Venera)
Kola... (vel. medvjed)
3 Luknice (Sirius)
Putniki
Katarensko kolo
Volarica (okolom pol noči - volari domom)

Zadružni život



Večernje raspoloženje u zadruzi vrlo je ugodno, osobito kad je tu Joža pl. Lektorić, vrsni pripovjedač koji uz to krasno svira na dvojnice. Muškarci u kući nisu skidali "škrlake", osim na "Anđelsko pozdravlejne". Bio je to znak njihove vlasti. Također, u zadruzi žene nisu jele za stolom, nego samo muškarci. Na slici sjede: Jožin sin, Ivo pl. Lektorić sa škrlakom i Markec pl. Arbanas "Gosponekov" s lulom, a stoje dečki: Martin Škala i Francek Celić. (Rekonstruirao i snimio Vojko 1937)

Kak je bila zadruga po stajnu i živine jaka: (30-40 duš)

Bilo je zadruga:
velike po 100 duš od te 24 parov;
srejdne po 50 duš od te 8 parov;
male po 30 duš od te 5 parov.

Zadružna iža

Komara kuliko obiteli
1 Sukašnica

1 Hlev
2 Štale
1 Kočec
1 Kotec

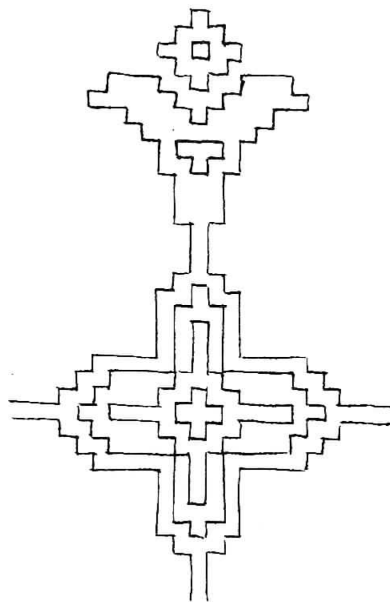
1 Mlečnica
1 Pečnica
6 Krav



Gospodar zadruge s čuturom rakije ide u obilazak svojih težaka (Detalj sa slike "Jurjaši", 1935)

6 Volov
2 Kojna

Jena zadruga imala navek do 99 duš i nigdar da bi 100: Saka je obitel imela svoju komaru a v zadružnu su se ižu shajali jest i dogovarjat.



Gospodar zadruge

Muži su se dogovorili do bu gospodar. Nega su muži z vekšinum zebrali i javili oblasti ka je obotom račun vodila.

Gospodara nisu mejnali sako leto. Če ni bil pravi, nisu ga mam premenili, nek su ga opominali prede.

Družina jako do gospodara držala.

Za male stvari gospodar je mogel sam kaznit i nagraditi - kaznom i darom (pozval na rakiju, poslal gospodarici ka je v torbu dela itd.)

Gospodar je sklapal ugovore i po dogovoru tržil blago.

Večer je odredil sakomu kaj bu zutra delal.

Odebral je kojnara, volara, kravara i svinara.

Gospodar je gornu obleču i obuču dal po dvoje sem domarom delati. Pozval je sambolce i čižmare ki su delali dotmar nisu naredili.

Gospodar je vodil brigu za pitance, za žitek i kruv.

Če ga je družina za račun pitala moral je odgovarjati.

Gospodar se prvi zdigel i budil domare.

Nadgledal je težake, nosil jem piti i težake nabavlal.

Če je bil gospodar kak vala, imel je navek posla i prez žulov.

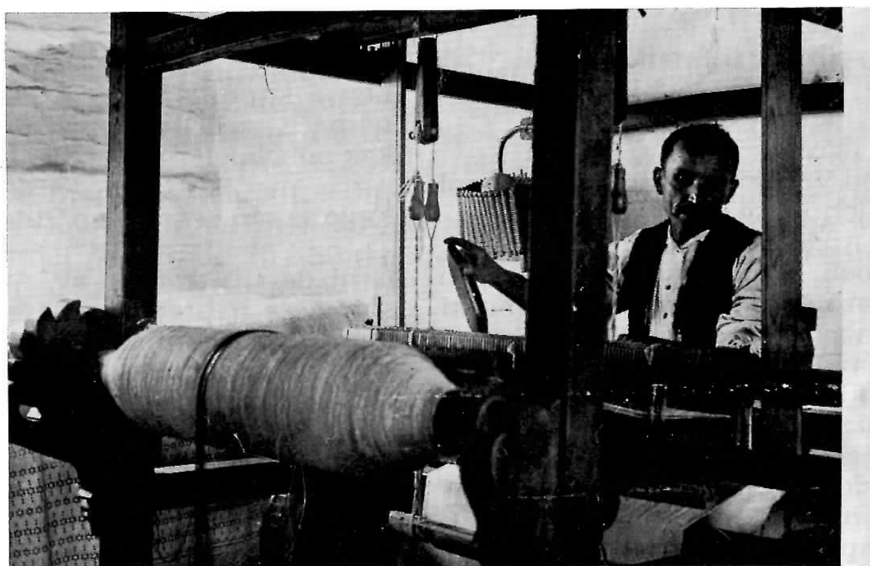
Znal gospodar saku sobotu donesti vedricu vina za svoju družinu, anda ga je blagoslovil i pomolili su se i saki si je s hrgom vadil če je štel piti. I bilo jem je dosta i za nedelu. Dece nisu dali, nek malčeco.

Pred neg se iža delala gospodar križ z batinom na zemle zarezal.

Da su stari meju delali tero bi dete za vuvo ali lasi scukali malko tobož nek si zapameti da je to.

Muški posli

Dečki su pilili drva i cepali, vole česati, raniti junce i ž nemi delali.
Kojnari tak s kojni. Kravari s krava.
Svijnari čuvaju i pasu svijne po stance.
Muži delaju trsje, orjeju, kose, mlate, voze, idu po drva i tkeju.



U zadrugama nisu tkale žene, nego muškarci, pretežito ljudi iz Zagorja. Na slici, za tkalačkim stanom, Tomo Kolaković, profesionalni tkalac, rođen i sam u tkalačkoj obitelji u Svetoj Klari. Poslije se priženio u Lomnici. Tkao je još dugo nakon što su se raspale zadruge. "Preja" je namotana "na brdo". S njegove desne strane visi "košec" s klupkima osnove da bi je mogao nastaviti ako mu pukne nit. U desnoj ruci drži "čujnek" u kojemu je "vutek" koji odgovara platnu koje se tka. (Snimio Vojko 1939)



Vodenica na Savi u Mičevcu, posljednja svoje vrste u ovom kraju. Tu su lomničke zadruge vozile žitek ("kuruzu, šenicu" itd.) na "ladnu melju". Kad bi se netko iz zadruge "otpravljal vu melin" na Savu, "pobral" bi na kola sve "žakle" (vreće) onih koji su taj put htjeli mljeti. Obično se odlazilo jednom na mjesec, najviše jednom u dva tjedna "kad se imalo puno težaki". Tada su kola bila puna "žaklov" jer se "za malo kaj" nije isplatilo tako daleko (petnaest kilometara) "iti s voli" (Snimio Vojko 1937)

Sv. Benedikt sej zob i jačmen (21-III).
Sv. Gregur sej bob i grah (12-III).
Sv. Izidor sej luk (4-IV).
Sv. Filip leču i grahoricu (1-V).
Sej saki den od Vrbajna (27-V) do Ivajna pol vagona žita i jeno ti se bu nagodalo
Sv. Vrban sej Konoplu
Da bu luk debeli: lučice posušiti vuz peč po zime jako v protuletje prirediti i pognojiti zemlu i tak neg stoji par dan anda lučice deti. Luk anda ide v širinu.

Da je žitni kukec leti, seje se žito.

Zob i šenicu slobono popasti do kolenca.

Kuruza se okapa o 3 peru.

Len i konopla seje se, puče se, poveže, namače, suši, tuče, trli, miče, prede, pari kak pobeli, vija, snuje, tke i oblači skrojeno.

Trsje se rano cepleva o Vidovu.

Grojzde iti brat po sv. Mihalu. Naredili spravišče napred dva dane i odredili saki namiriti polič mošta i funt govedine. Zato su vubili dve krave.
Če ni voža puna vina saka dva meseca mora se malko žvepla na žice zapaliti i vožu zatrditi i za neko vreme zvaditi.

V šume se potpililo drevo de je bil čelec. Zatrdili, donesli domam i na suvo mesto



Prelo u staroj, "Gosponekovoj" hiži. Tri su prelje. Obično se prela pređa od konoplje. Niti su se izvlačile s vretena na preslicu, zatim se prenosile na "rašek" (koji visi na zidu), a s njega na vitel (kolovrat). Stara majka (Bara Klafurić, rođ. Šoštarec) traži početnu nit da počne motati klupko. "Sneja" (Mara Šoštarec, rođ. Lektorić) s djetetom u zipki, nosi šareni rubac preko prsa (moda kratkoga vijeka u Lomnici). Mara je majka Stanka i Janice, mudra žena i čak pjesnikinja. S Vojkovom suprugom rado je razgovarala i čitala joj je svoje pjesme. Među njima su bili i ovi stihovi: "Kako dobra majka, svi su govorili! /Majka ostarila, svi ju ostavili. / Sada majka stara nema svoga para! / Samo gleda tragom kada padnu kiše, ali traga nema. / Majka uvijek tužna, al' nikomu niš dužna, / samo Bogu dušu, telo grobu, mužu!" Na slici, u pozadini, vidi se peć "od pečnjakov, na turen", s dva vijenca: prvi na temelju za grijati noge, a drugi u sredini "de su si deca sedela". Peć je imala i mali "komen" na vrhu "kam su se spinjali i sedeli oni kuražni". U svim kućama peć se "kurila" iz kuhinje. Druge su zadruge imale obične peći, dimenzija 1,5 m x 1 m i na njima su mogli "spati deca" kad se prestalo "kuriti". Imale su samo jedan, niski "venec" koji je služio kao klupa i za grijanje nogu. (Scenu režirao i snimio Vojko 1937)

pod strovu deli. Ili pak naredili vulnake za šuplastoga dreva (kladice) 2 lakte duga, 1 sežejn okolom, zatrdili gore i dole i nutrek bole pri gornem delu dve batine na križ deli, kak bi čele mogle set narediti. Dole bilo malo prelce - leto. Zadruga imala 30-40 vulnakov i saki dal na leto do 20 i 30 (kg) meda. Maticu nisu znali. Pred zimu su po dva čelce složili (z lukom črlencem prevarili kak se ne bi tukli). Tak su i čelec navabili i v prazen vulnak i med zvadili ali pak žveplom podušili. Prvi roj = prvenec, pak drugi, trejtak i tak.

Kitje obseči kak se stvori koj retka kolika a v zasečeno šibice i cvinkati na prskulu.

Na šipku se pitome rože ceplevaju.

Kojna taloviti: predreti kojna pod vratom i prevoditi vrpcu od kudele i korena talovnaka pletene i neko vreme puščati.

Gospodarica

Gospodarica bila najviše žena od gospodara ali ni morala biti.
Prva vstaja, doji krave, pripušča teliče, spravla mleko, kuva, nasajeva mladinu, čuva malu decu, pastirom daje smoka na pašu i određuva ženam po iže kaj se bu delalo.
Gospodarica smela prodati kaj z vrta (seme) ali ne drugo i za se spraviti.
Saka je zadevica ostala v komare i saki se falil svojum zadrugom.
O novom letu se mejna gospodarica. To odredi gospodar a ide po redu. To more biti saka sneja ka je v zadruge 2-3 leta, ali po redu kak su došle.

Ženski posli

Žene platno bele, pereju alijne, šivaju, gra' bereju, žejneju, delaju vrt, pleju, v red ižu mečeju i predeju.
Zajedno kopaju, vežeju i beru grojzdje, okapaju, žejnu, konople namačeju, kuruzu lupiju i zublaju listinu.
Posebno da je slabo vreme bilo, žene prele, šivale i krpale.
Vdovica se držala gospodarice i neveste.

Sneje i dekle meteju ižu, pučeju drač prede neg idu na delo (na pole).
De sneje ostaneju na domu čuvat mladinu i za vodu i drva prinesti.
Poleg bolečnika je navek negdo ki mu poda kaj treba i ki muve tira.

Ni dekle ni dečki nesmeju zdoma prez pitajna. Ni v nedelu.

Mlada sneja je z mužom za sebe gospodarica ali jutro mora s gospodaricom vstati,



Mara pl. Smolković, stara mamica (prabaka) sjedi na "drvocepu" i čuva zadružnu djecu, vlastite i susjedove unuke i praunuke. Priča im "kak je negda bilo". Svi su bosi, manji u "pehačama", a veći, već školarci, u "košulama i gaćama". (Foto-rekonstrukcija, snimio Vojko 1936)

ogen nakuriti, jelo težakom nositi a pred veliki god mužu i svekru noge oprati. Nisu je na posel nagonili. Jelo na stol nosila. Lepo se nosila dotmar ni zrodila. Skočila de bi ju što tko trebal pak su je si rad imeli. Če bi bil vdovec v zadruge, najmlajša sneja skrbela mu je za rubje.

Deklice čuvaju pure i guske i vuče plesti. Zna tera i s kravami namesto kravara otiti. Deca su v zadruge skupa pak se ne klatare a gospodarica jem poda jesti.
Med decu deneju i mutlaka samo mu se nigdo ne sme zasmehavati. Deca paze na jnega.
Decu sirote gospodar pazil i ženam preporučeval.

Kruv da ne plesnivi: v vodu za kvasec deti 60 kaplic lavendule.

Kruv su pekle i na kamenu de je prede bila žaravka, pokrit zdelum i pak gore žaravka.

Jabuke se spravlaju pod zemlu v jamicu, de je peska, okolom se zdube jarek i jabuke slamom pokrijeju i zemlum zameču. Jarek je da se voda sceja nutrek.

Repu i orun spodobno tak, v gnezdo od slame, gore slama i zemlum zagrnuti.

Meso se na bekovinu veže sušiti

Trdo meso deti za kruvom v peč i anda peči ali kuvati. Prvko je.

Guske se i race koleju za šijnakom.

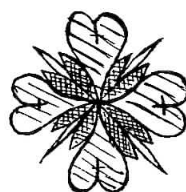
Z lugom se ogen bole gasi.

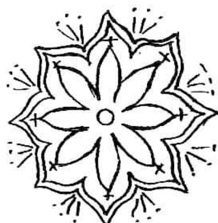
Pisanice delati: na iglu namotati konca, vojsk restaliti i pisati z iglom i vojskom.
Deti v mrzlo ličilo i do jutra puščati.
Ličilo se kuva od:
jarog luka (na češne) i šipka vojnska kora - črleno.
Bukova kora, divje jabuke - žuto
Jabuke pitome - zeleno
Jesenova - črno

Oskoruše, jabuke i oreje v škrijna spravlati.

Če češ kostajne čuvati moraš je zakopati v zemlu pod listinu.

Za Božič: Božikovinu zlatiti.
Na stolu pogača i tica na jne. I sv. vodu, temjan, božičnicu i alat.







Prelja Marica pl. Lektorić
(Detalj sa slike "Jurjaši", 1935)

Jež: Pozlačena repa na četiri oreja v nu iglice od četine i na jnem kuglice od borovice. Se pozlačeno.

Šenicu sejati v tajner de je čaša i na jne božičnica. Naredil se Betlehem ki se na vrpcu poteže.

Za Božič narediti pozlačenu kiticu z ružmarinom i sveskom nabodeno v jabuku.
Za Božič se narede i kitice od lešnakov pozlačene.
Dugi ti je posel dotmar se oblečeš. Treba len: posejati, pleviti, pukati, rilati, (od semenki čistiti), namakati, vaditi, prestirati, prebirati, tuči, trti, mikati, presti, mavati, beliti, vijati, snovati, navijati, tkati, krojiti, šivati i - obleči.

Gajili su svilce.

Mušku su rubaču delali od 5 lakte platna, žejnsku širine 2 lakte, dužine 5 pole, 1 pola platna je kak je stan širok za tkati. (80-90 cm)
Gače od 2 pole.

Predeno žejnska v kal (pepel i voda) namače kratki čas, malko nažuli, dene v korito i potlem kruva v tuvlu pečnicu dene dan i noč.

Žene metale zanudre metvicu da bi dišale. I bosilek.

Ruke očeju čiste ostati če se v korunu ali v kuruzne mele pereju.

Česati se mora v spalnoj obleči (v spavače), da lasi ne frcaju sekud.

Če je v letu vruče deti v ižu, v kebel vode svrž lipe, vrbe ali topole da se napije anda pušča od sebe vuhkoču.

V navečerje imendana žene znaju starci dojti k svem ženam pak s pokrivali tuči i v gusle od kuružijna smicati

Domari

Celo selo ali neke zadruge ves posel delali su skupa i pomagajuč se.

Da je skupni posel gotov more saki na svoj iti.

Domar slobono saki imel osebujek. Delal ga da ni delal zadružno. Od nega slobono tržil.

Za rubje se moral skrbeti saki domar za se. Dobil je konopel i lena i odotoga si je dal narediti.

Če se kam štelo, trebalo je gospodara prositi.

Sobotu popoldan ni se delalo, neg se spremalo po iže za nedelu. Muži su se stareši kotakali, mlajši pak prasičkuvali. Dečki okolom 17 let ("pomočniki") su kotače lovili.

Gubu priredili za skresati ogen: guba se z lugom popari, 4 dneva tak stoji, meši se anda z sekiricum na pejnu i čeha. Andak se suši.

Kisele vože otkiseliti: s kipučem lugom zgreštati i joščeк vruče zlejati. Anda vruče zrele kuvane tikvajne vlejati, zatrditi jako i puščati den, dva.
Drevo se (klenovo, ruškovo, slivovo) dube šepavem nožom, strugom.

Loj se cvre i vodu zleje i na konec obesi, pak se za sveče čuva.

Zaradi zime treba deti v čižme slamu.

Mast za čižme. Loja od bubregov, terpentina, sala neslanoga, žutoga vojska, maslin, olja cmariti skup. Ocvirke zvaditi i da se obuča 5-6 puti nosila namazati z otoplenim. Slobono anda i vodu. S voščilom osmicati.

Sveče se delaju pred Svečnicu. Vojsk z lojem meša i topi i vleje v zlevke. Vojsk se stisne a stene su namaščene i potlem se dene toplu vodu i sveča se zvadi. Sten je 3-3 vrst frkana preja i napeta v sred zlevka.

Da su sveče od loja bele, šaku (potaše) med loj restalen deti.

Za jarem se zelo oreovo drevo ko je mevko i ne ošijavi blago i ne spari se od godine.
Za stol zeti ruškovinu.

Dvojke se delaju od javora ali klena. Z dugem svedrom (16 mm) se prevrta. Za dužinu piska kaj se gore vtekne, odozdola se z drugem svedrom zvrta prva vrtlinka. I tak se okušava pogoditi i drugu i anda isto daleko i trejtu i tak dale. Mora zgovarjati čisto.

Čonak se dela od dreva bliže korenu da podnese i moču i sušu.

Drevo v mezgu ni za lug pariti. Preslabo je

Gužvu narediti: Pristati na brk leščinovog pruta ali vrbe i frkati dotmar se ne lama nek se sa vija. Andak vezati ž num.



Kosci pri "ručku". Prvi zalijeva suho grlo rakijom iz čuture od klenova drva koja zatim kruži od ruke do ruke. Kose počivaju obješene o hrast. Doručak je obilan: žganci s maslom, kuhano svinjsko meso, kukuruzni kruh te luk i "stepke za piti". Vino se nije pilo u jutro. (Snimio Vojko 1939)



Kosidba - Kosci su na polju od tri sata ujutro. Sada je već osam. Mlada "sneja" je donijela "ruček" (doručak). Na glavi joj je "podvitek" na kojem je nosila košaru. Položaj kosaca na polju podudaran je s rasporedom zvijezda u zviježđu "Kosci" (Snimio Vojko 1939)



"Spravljanje" sijena. U popodnevnom predahu na polju se servirao drugi obrok: sir s vrhnjem ili suhi sir, kuhano suho meso, kukuruzni kruh, luk i vino. Kod košare je i obavezna čutura s rakijom. (Snimio Vojko 1939)

Kolo na livadi iza završenoga posla. Sijeno je u plastovima. Vesela mladost, bosa, slaže se u kolo. Nošnja je prosta, domaća, za rad. Rupci su svezani za "šišek", zbog vrućine i da ne smetaju. (U foto-rekonstrukciji su sudjelovali članovi "Nove zore". Režirao i snimio Vojko 1939)



Koš delati: Stesati brukvice od leščinovog pruta (leščina se zareže i prut vija a brukvica se od pruta kala, zdela se i obeli vuz glatko drevo zdelačem tak da se oko ruke more vijati. Od debšeg pruta je zijde do 14. Za koš srednje je treba do 30.) Narede se stupeci, glavni stupec i lučec od rastovine i opleče brukvicami.

Carič rast je sama bel prez srca. Ni za delo.

Osina za kotač od brezovog, palci z rastovog ali bagrenovog, glavina od brestovog dreva. Obluk se kuva i povine naiskrug.

Pila s napinom se dela z jasenovine tj. sleme.

Baklu narediti: Rastič debel 3 prste, dug sežejn, rastuči oko Mihola. Dene se sušit na naižje. De se drži ni restučen. Nosi se k zornice.

Ižu pokrivati slamum čelenum od šenice ali hrži.

Zdenec: Posekli su šuplasti rast jako širok i dug 15 koraki pak su ga z nutrek osnažili i reširili prelo kak je levko čez nega človek išel. Kak bi se bole obdelal i reskolili su ga če je trebalo. Onda su skopali jamu kak su ga osovili nutrek a človek je dale kopal i metal zemlu v vedricu ku su vlekli van. Tak se opsek spušča do dosta vode i kak su šteli. Anda su naredili kak vodu vlekle budu.



"Mlada sneja", Nevenka pl. Stepanić, "zleva vodu" u svoje vedro na starinskom zdencu. Vijenac od zdenca napravljen je od hrastovog panja raskoljenog na dvije jednake polovice, kojima su pomno izdubli sredinu, pazeći da "venec" bude jednako "debel" sa svih strana zdenca. Onda su ga spojili, pritegli s dva željezna obruča i postavili na grlo zdenca koje je bilo obloženo ciglom. Drvena vedrica je također okovana, kao i drveno vedro u kojem bu "stala voda za piti". Zdenec je pripadao plemenitoj obitelji Arbanas "Gosponeki". (Scenu rekonstruirao i snimio Vojko 1935)

Dobro je beliti sirotkom, med vapno mesto vode.

Divji kostajn brez kore posušiti da zdreva opadne zrel i samleti. Z vručom vodom sopuni se i pere roba.

Želve su metali v napojnak kak su napoj mutile.

Tikvice za zrezavati treba posaditi v Jurjevščaku v jamicu de je svinskog gnoja i vuz lesu kak se moreju spijnati. Treba paziti kak jem se nebi gutek zvinul. Če se med deščičke dene zraste koj čutura. Raste do prvoga mraza. Suši se polek peči, andak se steklevinum ostruže, na gutku prevrta, koščice zvadi, opere v lugu i splavne v vode. Zavinenem delačom se zareže kaj človek oče. Oreovu srčinu se zgori do vuglene i namaže to kak počrni. Če treba do ima s (HNO_3) dušičnom kiselinom se degde namaže kak dojde hrđavo i na plavnu sveče zesuši. Namaže se vojskom ali masti i greje pak se sveti.

Doklam drevo raste v mecgu oguliti ga i tem na jesen podpiliti. Anda je trdeše.

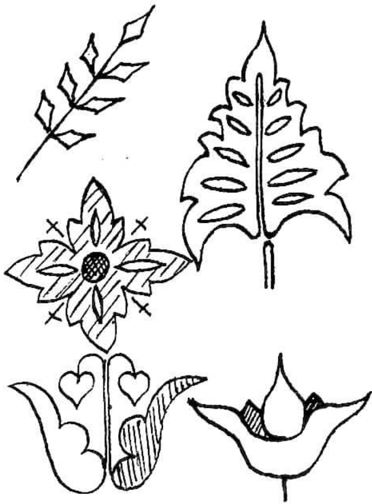
Zvanešnu koru korena žutikovine kuvati i od toga žuteti drevo.

Jamu skopati malu i pak ju zagrnuti. Če se slegne za neko vreme to je slaba zemla.

Da sadje ne gnili na drevu treba zvrtati na drevu prelo malo kud moč i voda oteče.

Da se jabuke po zimi ne zgužvaju, dene se pod policu da se čuvaju kanta vode. Andak same piju kuliko same očeju.

Sadje prek zime opčuvati. Posipati s pravom gašenoga vapna i poklobučiti posudom ka sedne vu vapno za dva prsta.







"Stanci" s pletenim oborom za svinje u Lomničkoj šumi na putu prema Kostajnevcu. (Snimile u svojoj mladosti, blizanke, prof. Vilma i prof. Milka pl. Bedeković, popularno zvane "naše frajlice". Godine 1940. imale su sedamdeset godina, ali tim stancima više nije bilo ni traga.)



Pažol se v žaklu (vreče) z batinum tuče kak se olupi.

V sečnu posečeno drevo je najbole.

Da stoperka bole diši, posaditi vuž nu glavicu črlenca luka.

Če kokoši i piceki crkavaju mora jem se med jelo mešati jalševe (jambreke!)

Lepek za tice: Imeline bobice z malo vode na ognu mešati, da pokipi još malo vode dolejati, dotmar bu gust i zleje se v ladnu vodu. Zvaditi kožice, če je koj jabuka dosti je 10 kap lenenog olja ali masla i zmeša se. V zime mora da zakipi na olju. Čuva se v koži na ladnomu. I leto dan traja.

Če se vlovi živa sraka med dva pruta če ju se zaveže tak da noge v zraku ima ona krešči i srake dolete, a ona ku pograbi tu ne pušča.

Za vrabce trovati žito namočiti v kuvanu volovsku žuč. I kuvati.

Suprot muvi vredi sok od oreja.

Kak gusenice repu i zelje nedu napadale jačmenove pleve za rose v jutro posipati ali opsejati red konopel okolom.

Proti buvi v krevetu, par kapi rakije i listja pelina.

Proti buve, hrdeza med blago deti i de jesu a proti takotov becga.

Od vuši: Mrazovu sestricu skuvati i vu tom se prati.

Za vuši na blagu ali na sebi treba skuvati čemerike i z onum vodum mazati.

Miše tamaniti: narediti prav od mele, živoga vapna i slada. Deti blizu vode za piti. (Vapno ga rezbeli, pije vodu i krepne)

Steklo stuči na prav, z melom zmešati posušiti i deti pred jamu.

Gamad po iže: Na dosta visoku zdelu drevca koj za speti se poslagati. Nutrek malo piva. Opadneju i napiju se.
Ali: Trejtinu mele, trejtinu boraska i slada zmešati i dati jem.

Za štakore tamaniti: podeti jem pečeno i rakije polek.

Sluge

Sluga ni za peneze služil. Dobil je rubaču i opravu i smel prase odraniti i prodati. Išel z drugemi na pašu. Vekšinum bil pri blagu. Mogel k sv. Meši, da bi vuz svijne drugoga naprosil.

Mlaci dobivaju saku desetu drevenku zrna. Če je dobra letina, dva križa daju jenu drevenku. Jen križ je složen od 22 snopa. Prede neg grabi zrjne, križa z vejačom. Pod snopje hlevu križ od dreva deti. Prve snope poškropiti sv. vodum. Po mlatitve a i kešne obaviju se domlatki.